

خلاصه درس ۲۰ - مطالعات اجتماعی پایه هشتم (ایران و منطقه جنوب غربی آسیا)

ایران در منطقه جنوب غربی آسیا که یکی از مناطق راهبردی (استراتژیک) جهان است، واقع شده است.

چرا این منطقه استراتژیک است:

(۱) این منطقه در کانون اتصال سه قاره آسیا، اروپا و افریقا قرار دارد.

آبراهه‌های مهمی چون تنگه هرمز، بَسفر، داردانل و باب‌المنندب که باعث ارتباط دریاهای منطقه به آب‌های آزاد دنیا می‌شود در این منطقه قرار دارد.

موقعیت بندرگاهی کشورهای منطقه و استفاده از حمل و نقل ارزان کالاها و انرژی را میسر می‌سازد.

(۲) این منطقه، انبار مهم منابع انرژی در جهان است.

حدود دو سوم ذخایر شناخته شده نفت جهان و حدود یک سوم منابع گازی جهان در این منطقه قرار دارد. کشورهای عمده صادرکننده نفت، مانند: عربستان، ایران، عراق، کویت و امارات متحده عربی در این منطقه واقع هستند.

(۳) این منطقه، کانون جهان اسلام است.

مکه و مدینه که مقدس‌ترین شهرهای مسلمانان هستند، هر ساله در مراسم حج پذیرای صدها هزار نفر هستند.

پیمان سازمان همکاری اقتصادی (ا.ک.و):

نخست در سال ۱۳۴۱ بین ایران، پاکستان و ترکیه بسته شد و هم‌اکنون ده کشور منطقه عضو آن هستند.

چرا جنوب غربی آسیا منطقه‌ای پرتنش است؟

چرا در ۳۰ سال اخیر، جنگ‌ها و وقایع ناگواری در این منطقه رخ داده است؟

(۱) وجود منابع انرژی، راه‌های مهم حمل و نقل دریایی که مورد توجه قدرت‌های بزرگ جهانی است.

(۲) وابستگی حکومت بعضی از کشورهای منطقه به قدرت‌های بزرگ.

(۳) وجود رژیم اشغالگر قدس (اسرائیل) که تحت حمایت امریکا و انگلیس است علاوه بر سرکوب مردم فلسطین به دشمنی با کشورهای منطقه می‌پردازد.

(۴) ایجاد پایگاه‌های نظامی توسط امریکا و انگلستان و کشورهای قدرتمند در منطقه که در این پایگاه‌ها تسلیحات نظامی مختلف انبار و نیروی‌های نظامی مستقر کرده‌اند.

تنگه هرمز،

یک آبراهه بین‌المللی است که همه کشورها حق دارند بر طبق قوانین رفت و آمد در تنگه‌ها با کشتی از آن عبور کنند.

فلسطین، موضوع مهم جهان اسلام

سرزمین مقدس به مجموع سرزمین‌های کرانه باختری رود اردن (شامل بیت‌المقدس شرقی) و نوار غزه گفته می‌شود. سرزمین فلسطین حدود ۲۷۰۰۰ کیلومتر مربع وسعت دارد. اما حدود ۲۰۰۰۰ کیلومتر مربع از خاک آن را یهودیان صهیونیست اشغال کرده و آن را اسرائیل نامیده‌اند.

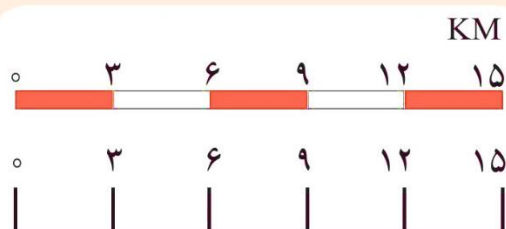
فلسطین در ساحل دریای مدیترانه

در کشور فلسطین، شهری کهن وجود دارد که مسلمانان به آن **بیت‌المقدس (قدس)** و **یهودیان و مسیحیان** به آن **اورشلیم** می‌گویند. این شهر برای پیروان سه دین بزرگ توحیدی (یهودیان، مسیحیان و مسلمانان) شهری مقدس و مورد احترام به شمار می‌رود: **زیرا خاستگاه پیامبران بزرگ بوده است. مساجد مهم اسلام به ترتیب اهمیت:**

۱) **مسجد الحرام** در مکه ۲) **مسجد النبی** در مدینه ۳) **مسجد الاقصی** در **بیت‌المقدس**، که در آغاز ظهور اسلام، قبله اول مسلمانان بوده است. امروزه، **آزادی قدس** از چنگال اشغال‌گران و پیروزی فلسطینی‌ها، یکی از دغدغه‌های مهم مسلمانان جهان است.

مقیاس نقشه و محاسبه مسافت‌ها

سال گذشته با مقیاس خطی آشنا شدید و پی بردید که مقیاس نقشه به ما نشان می‌دهد که فاصله‌های روی نقشه، بر روی زمین و در عالم واقعیت چقدر است. به عبارت دیگر مسافت‌های روی نقشه، نسبت به مسافت‌های واقعی روی زمین چقدر کوچک‌تر شده‌اند. در مقیاس خطی روبه‌رو هر سانتی‌متر روی نقشه چند کیلومتر روی زمین است؟

علاوه بر مقیاس خطی ممکن است مقیاس را با اعداد و به صورت کسری نمایش دهیم که در این صورت به آن مقیاس عددی (کسری) می‌گوییم.

در نقشه‌ها ممکن است از مقیاس خطی یا مقیاس عددی (کسری) و یا هر دو استفاده شده باشد.

برای مثال مقیاس نقشه روبه‌رو $\frac{1}{50000}$ (۵۰/۰۰۰) است. یعنی یک سانتی‌متر روی نقشه، برابر است با ۵۰/۰۰۰ سانتی‌متر

روی زمین.

$$\text{مقیاس} = \frac{\text{فاصله دو نقطه بر روی نقشه}}{\text{فاصله همان دو نقطه بر روی زمین}}$$

حال اگر از روستای «الف» تا «ب» را روی نقشه اندازه بگیریم و ۳ سانتی‌متر باشد، فاصله واقعی این دو مکان را با استفاده از مقیاس کسری به صورت زیر محاسبه می‌کنیم؛

سانتی‌متر روی نقشه	سانتی‌متر روی زمین	$3 \times 50000 = 150000$	سانتی‌متر روی زمین
۱	۵۰۰۰۰	$150000 : 1000 = 1500$	متر روی زمین
۳	x	$1500 : 1000 = 1/5$	کیلومتر روی زمین

$$\text{متر } 1 = 1000 \text{ کیلومتر} \quad \text{سانتی‌متر } 1 = 100 \text{ متر}$$